

Lapozgató

Megjelent a Szarvasi Krónika 19. száma

A Krónika központi témaköre továbbra is az **Iskolatörténet**. *Szűcs Gyula* tanár úr, az egykori Felsőfokú Óvónoképző Intézet ny. igazgatóhelyettese foglalta össze – többek közreműködésével – az Intézet történetét. *Dr. Timár Jánosné*, a Vajda Péter Gimnázium könyvtárosa a gimnázium egykori évkönyveiből szemelgetett érdekességeket. A Petőfi Sándor Általános Iskola és jogelődjeinek történetét *dr. Juhászné Darabos Mária* és *Szironyné Szabka Edit* tanárnok írták meg. Nemesak írói, részesei is az iskola történetének. 42 archiv fotó és egy érdekes térképvázlat teszi szemléletessé a terjedelmes tanulmányt. Folytatódik *Lelkes Pál* tanjai iskoláról írott tanulmányának közlése. A 9. rész mellett szerepel először a regén elhunyt tanár portréja: most sikerült nyomára bukkannunk az egyetlen fennmaradt arcképeinek. Megérdemli, hogy megismerjük az embereket.

A **Múltunkat idézve** c. rovat *dr. Molnár Pál* Mendől Tiborról írt – elsősorban a földrajztudós szarvasi vonatkozásait taglaló – írása

Az Inkey-Kakai iskola első tanítója: Dankó János

vezeti be. A Krónika „új” szerzője, *dr. Dörnyei Sándor*, szarvasi öregdiák egy különös szarvasi borbélymesterről írt. Nem a mesterségéről lett híres, hanem szófacsarásairól. Nála az orr: *szagdac*, a nyelv: *hangadázos izleány*; a levegő: *harapattan semmi*, és így tovább.

Ha valaki nem ismeri az „áttelapított” kifejezést, megismerheti a Hajzer család történetét át. Több ez a történet az áttelapítottak tragi-

kus történetéről: az emberi alkalmazkodóképességről és helytállásról is szól, többek között arról, hogy a legreménytelenebb helyzetben sem szabad feladni. (Az interjút *dr. Kutas Ferenc* készítette.) A család történetére rimel egy novella *Kellettörtélekkel* címmel.

Jövőre lesz 100 éves évfordulója a szarvasi Kisállattenyésztők Egyesülete megalakulásának. Ennek kapcsán tekintette át a galambtenyésztés szarvasi történetét *Molnár László*. Hosszabb szünet után folytatódik az *Örménykút és Kardos földrajzi nevei* c. tanulmány közlése. A már többnyire feledésbe merült határrészek neveit tartalmazza – magyarul és szlovákul – kiválóan dokumentálva, szövegekkel, mondatokkal illusztrálva. (*Korim János* munkája. Igérjük, több kihagyás nem lesz.)

A **Nemzeti-ségeink életéből** rovatának egyetlen írása – *Fel-lerné Búzás Klára* a szerző – arról értekezik, milyen változások vannak folyamatban a cigányság életében. Sok érdekességet tartalmaz egy olyan világról, amelyhez mindenki ért, de csak nagyon kevesen ismernek.

A Középfalmi Általános Iskola tagiskolái

Az idén is van **In memoriam** rovat – sajnos.

A **Szemle** szegényesebb a szokottnál, mindössze négy kiadvány jelent meg (szereztünk róluk tudomást) a városban. A recenzioik szerint még ez is több volt, mint kellett volna. Gazdag viszont (8 oldal, apró betűkkel) a helyi eseményeket rendbe szerkesztett, *Szarvason történt 2004-ben* c. gyűjtemény. (*K. Szarka Judit* munkája.) Lehet böngészni.

A Szarvasi Krónika 19. számát megvásárolhatják a Városi Könyvtárban, a Tessedik Múzeumban, a város két könyvesboltjában, a Polgármesteri Hivatal portáján és a DEBI ABC-ben. Régebbi számaink a Múzeumban, a Könyvtárban és a Könyv-Kazetta szaküzletben kaphatók.

Hasznos és kellemes perceket, órákat kíván a Szarvasi Krónika minden Kedves Olvasójának

a szerkesztőség

lyozott munkát és színvonalat tükröz.

Bár ezzel kezdtük a „lapozgatást”, de ez a legkevésbé fontos. (Nem árt azért, ha az olvasók ezt is tudják.) Az igazán fontos, mit tartalmaz az új szám. Legelőször is: 150 (!), többségében archiv képet, amelyek szekrények, fiókok mélyéről kerültek elő, mert időközben a magánfelvételek kordokumentumokká váltak. A szerkesztők számára külön öröm, hogy a Szarvaspress nyomda kitűnő munkát végzett: még a legkisebb méretű csoportképen is felismerhetők az arckók.

A **Jelenidőben** c. rovat a hagyományos témákat dolgozza fel. Az első írás Szarvas Városi Baráti Köre kitüntetettjeinek érdemeit – és féltőit – mutatja be. Az Arborétum növényei közül a közönséges tisztafűről írt a szerző, *Kálmán Attiláné* – ugyancsak fotókkal illusztrálva cikket. A „Sorsok és emberek” sorozat *dr. Kóczy Kálmán* nyugalmazott körzeti orvos életútját tekintti át, hangulatos beszélgetés keretében.

Kanadai képeslapok

Kanadából jöttem, híres mesterségem címere – sztár

Sokan úgy gondolják, hogy igazi sztárjai csak Hollywoodnak lehetnek, amivel én nem teljesen értek egyet. Minden ország-nak megvannak a maga csillagai. Az én szememben számunkra Bessenyei, Bubik, Éperjes, Kabos vagy Latinovits, Sinkovits ugyanolyan óriási sztár, mint ahogy a franciáknak Alain Delon, Walesnek Anthony Hopkins, Spanyolországnak Antonio Banderas és még hosszasan sorolhatnám. Nem feltétlenül kell valakinek Amerikában születnie ahhoz, hogy világhírt szeressen. A sztárok ugyanis nem a fényűző Hollywood légkörében nevelkednek, hosszú és rögös utat kell megtenniük odáig. A nagy színészek, énekesek gyakran a legkisebb, legelődugottabb városokból érkeznek, sokukról nem is sejtenénk, hogy még középiskolai végzettségük sincs, mert olyan szegény családban nőttek fel.

Ki hinné például, hogy a gumiarú *Jim Carrey* (szül. Newmarket, Ontario) egész családjának munkát kellett vállalnia egy gyárban. Házuk eladták, egy mikrobuszban tengették az életüket, s napról napra éltek. James Eugene Carré néven Kanadában látta meg a napvilágot. Carrey komikus adottságai hamar megmutatkoztak. Első fellépése egy helyi klubban ugyan teljes kudarccal végződött, ám két évvel később ugyanitt már állandó szerződést kínáltak neki. Az ontariói klubéletből azonban hamar eleget vett és Hollywood felé vette az irányt (Ace Ventura, A maszk, A kábelbarát). Személyes élményem, hogy jártam a híresség szülővárosában. *David James Elliot* (szül. Toronto, Ontario), a sármos színész, aki már akkor belopta magát a szívébe, amikor a Melrose Place sorozatban Terry Parson-t alakította, szintén Kanada szülőföldje. A J.A.G. – Becsületbeli ügyek főszereplőjeként vált igazán híressé. Egy másik nagyon jóképű sztár is Kanadában nőtt fel, ő *Michael J. Fox* (szül. Edmonton, Alberta), aki egészen kis korától fogva művész beállítottságú volt. Első szerepét 17 évesen kapta a Leo és én című kanadai sorozatban, ahol egy 12 éves fiút alakított. 1998-ban 7 évnyi titkolás után az egész világot megdöbbentette azzal, hogy Parkinson kóros. Ebben az évben végrehajtották rajta egy sikeres agyműtétet, ami a betegséget nem, de egyes tüneteket enyhített. 1999-ben otthagyta a Kerge város című sorozatot súlyosbodó betegsége miatt. Szerepét Charlie Sheen vette át. A kerge város óta nem láthatuk filmszerepben. 2002-ben Stuart Little kisegér hangja volt, majd az Atlantis című rajzfilm főhőseinek kölcsönözte hangját. Jelenleg adományokat gyűjt, és lobbizik a Michael J. Fox Parkinson Alapítvány részére, melynek célja a Parkinson kór gyógyításának kutatása. (Vissza a jövőbe, Szenzációs recepció, Törjön ki a frász!) *Norm MacDonald* (szül. Quebec város, Quebec) sztárként sem felelt a gyökereit, a többnyire vicces figurát alakító színész imádja a hokit, ahogy az egy vérbéli kanadától elvárható (Norm Show, Bér-

bosszú, Kutyaütők). *Rick Moranis* (szül. Toronto, Ontario) nem tartozik a legmacsőbb férfiak közé, de őt nem is emiatt szeretjük, hanem bolondos alakításaiért. Ő lenne a tipikus tudós-figura megjelenítője, vagy a bugyuta szódásszemüvegű, aki reménytelenül szerelmes a gyönyörű szomszéd hölgybe? Nos, filmjeiben igen. (Ürgolyhók, Drágám a kölykök összenektek, A Flintston család, Szellemirtók). *Mike Myers* (szül. Scarborough, Ontario) komikus, író és producer. A kanadai Myers család harmadik csemetéje, első generációs brit bevándorlók gyermeke. A Stephen Leacock főiskolán végzett, s már az érettségi napján a Toronto's Second City Comedy nevű társulat vezetője meg-

hívta, hogy csatlakozzon hozzájuk (Wayne világa, Austin Powers, Elbaltázott nászéjszaka). *Leslie Nielsen* (szül. Regina, Saskatchewan) komikus is Kanadában látta meg a napvilágot. A Rádiós Művészei Akadémian végzett Torontóban. Kanadában lemezlovasként, színpadi színészként kezdte, s a világ már ősz hajával ismerté és szerepelt meg (Airplane, Csupasz pisztoly, Sziki-szökevény). *Matthew Perry* Kanadában nőtt fel, és profi teniszedzőként készült, de a sors úgy alakította, hogy a pálya helyett inkább a színpadon remekelt jobban. (Jóbarátok, Bérgyilkos a szomszédomban, Pereld a nőt) *Jason Priestley* (szül. Vancouver, British Columbia) a tíni lányok nagy kedvence a Beverly Hills 90210-ben vált népszerűvé, Brandon bórere bujva. (Marilyn mosolya, A negyedik angyal) *Martin Short* (szül. Hamilton, Ontario) a hamiltoni Westdale Gimnáziumban tanult, majd a McMaster Egyetemen diplomázott, mint szociális munkás. Egy godspell csapatban énekelt Torontóban, majd komikus képességeivel lépett fel több kanadai műsorban. Ez jelentette az ugródeszkát számára a világhír felé. (Ron kapitány, Örömapa 2., Támad a Mars, 101 kiskutya 2.) *Dan Aykroyd* (szül. Ottawa, Ontario) színész, komikus, rendező, producer, forgatókönyvíró egy kanadai hivatalnok fiaként nőtt fel, az ottawai Carleton Egyetemen végzett, ma már azonban Beverly Hillsben él. (Blues Brothers, Szellemirtók, Marslakó a mostohám, My girl 1., 2.)

Star Trek című sorozat több régi és új szereplője is kanadai születésű, mint például *William Shatner* (szül. Montreal, Quebec), aki James T. Kirk kapitány megformálója az eredeti sorozatban, de az új generációs részekben is több kanadai színész bukkant fel. *Pamela Anderson* (szül. Ladysmith, British Columbia) a férfiak nagy kedvence nem csak gömbölyű idomairól híres, de nagy átlatvédő híreben is áll. A kanadai szöke bombázó nem csak az amerikai gyorsítottterem lányok ellen kardosodik, de bátran „kiosztja” azon kolleganőit is, akik valódi szörnyebundákba bujva pózolnak a kamerák előtt. (Baywatch, V.I.P. – Több mint testőr, Horrorra akadva 3.) *Neve Campbell* (szül. Guelph, Ontario) 6 éves korában kezdett táncolni, miután édesapjával megnézték a diótörő egy előadását, és kilenc évesen már teljes ösztöndíjjal kezdhetett el tanulni és gyakorolni a Kanadai Nemzeti Balett Iskolában. Szerepelt az Alvó Szépségben és A diótörőben is. Először egy kanadai bevásárlóközpontnak, az Eaton Centernek reklámozott, később azonban mint a Degas Lány debütált a torontói Pantages Színház Az Operaház Fantomja című darabjában, melyet Hal Prince rendezett, és melyben több mint 800 előadást játszott végig. (Sikoly, Vad vágyak) *Carrie-Anne Moss* (szül. Vancouver, British Columbia) Torontóban vált sikeres modellé, majd az Amerikai Dráma Művészeti Egyetemen diplomázott. A finom külső kemény nő takar, s tökéletes akcióhős nő vált belőle. (Vörös bolygó, Mars-expedíció, Trükkös halál, Mártír, Memento, Keresztáttak) Tavaly hunyt el *Fay Wray*. A kanadai születésű színésznő több mint száz filmben játszott, világhírűvé mégis az 1933-ban készült, King Kong című filmben nyújtott alakításával vált. A harmincas években sok horrorfilmben játszott, ő volt Hollywood első „sikolykirálynője”.

James Cameron (szül. Kapskasing, Ontario) rendező, író, vágó és producer Chippawa-ban (Ontario) nőtt fel. A világ minden táján úgy ismerik, mint minden idők leg-sikeresebb filmjének, a Titanicnak a rendezője, de a filmkritikusok szerint még sem ez a legjobban sikerült alkotása. A Terminator 1-2. és A mélység titka korszakalkotónak tekinthetők mind technikai megoldásaival, mind történetüket tekintve. (A bolygó neve: Halál, Két tüz-

között) *Arthur Hiller* (szül. Edmonton, Alberta) rendezőként Oscar jelölést kapott az 1970-ben készített Love Story-ért. Oscar-díjat kapott 2002-ben: a Jean Hersholt-énevezett kitüntetést a Kanadában született színész-rendező-producer munkásságáért vehette át. Színészként többek között a Beverly Hills-i zaru III-ban és a Roswellben láthatuk. (Love Story, Vaklárma, Babe) *Ivan Reitman* világhírű rendező Szlovákiában született, de 4 éves volt, amikor szülei elvándoroltak Kanadába települt, így mint kanadai nőtt fel. (Szellemirtók, Ikrek, Oviviszar, Juni-or, Apák napja, Evolúció) *Bryan Adams* (Kingston, Ontario) kanadai énekes, dalszerző és gitáros neve a Robin Hood filmzenéje, az (Everything I Do) I Do It For You után vált ismertté. Védjegyévé vált rekedtes hangja, kék kopott farmerja és fehér pólója. *The Crahs Test Dummies* első albuma óriási siker volt Kanadában, azonban csak később váltak világhírűvé, a MMM MMM MMM MMM című nótájukkal. A *Nickelback* 1996-ban alakult kanadai rock banda már az első évben kiadta albumukat, Curb címmel, de a nagy áttörést csak az azt követő 2000-ben piacra dobott The State hozott. Ekkor a Kanadában már jól ismert zenekar összeszedte magát, és 2001-re egy újabb albummal, a Silver Side Up-pal előrukkolta nemzetközi elismerést szerettek. *Celine Dion* Charlemagne-ban született, mely egy kicsi város Montrealtól 30 mérföldre északon, Quebecben, Kanadában. Celine tehetségét 1982-ben kezdték elismerni, amikor megnyerte az Arany Ermet a Yamaha World Song Festival-on, és mellette a hón áhított legjobb előadónak járó Zenészi Díjat (Musician's Award), 1983-ban ő lett az első olyan kanadai, akinek a felvétele Franciaországban aranylemez lett. Celine nemzetközi áttörése akkor következett be, amikor felénekelte a címadó dalt a sikeres Disney-rajzfilm, A szépség és a szörnyeteg filmzenei albumára. A dal első helyezést ért el, valamint begyűjtött egy Oscar és egy Grammy díjat. *Alanis Morissette* (szül. Ottawa, Ontario) 1996-ban Grammy díjat kapott több kategóriában: az év albuma, az év rock albuma, az év női énekes és az év rock dala, melyet a You Oughta Know című számmal érdemelt ki. Ez az a dal, melynek elsősorban köszönhető a nagy hírvetés az énekesnő körül. *Shania Twain* napjaink egyik legsikeresebb country énekesnője. Zenéjének jellegzetessége, hogy a country zenét pop és rock elemekkel ötvözi. A művésznő 1965-ben született a kanadai Ontarióban, Windsorsban, de gyermekkor nagy részét a Torontótól 800 km-re fekvő kis bányászvárosban, Timminsben töltötte. *Neil Young* kanadai zenész és filmkészítő, Woodstock tette világszerte ismertté, amikor az egyik első amerikai szupercsapat, a Crosby, Stills, Nash & Young tagjaként, énekes-gitáros szerzőként egykor bemutatkozott. Azóta Neil Young neve fogalommal vált. *Avril Lavigne* egy mindössze 5000 lakost számláló városban született Napaneeban, Kanadában. Avril először a helyi gospel kórusban énekelt, majd miután megtanult gitározni country dalokat játszott a kisebb helyi rendezvényeken. Majd felfigyelt rá egy híres producer, aki azonnal New Yorkba hívta, hogy elkészítse debütáló albumát. Így a még szinte gyerek kislány nekivágott a nagyvilágnak, most pedig már nagyobb rajongótáborra tett szert, mint Britney Spears. Egy kanadai tévécsatornán végignézttem egy róla készített dokumentumfilmet, s jó volt látni, hogy nem egy újabb „megcsinált”, „előregyártott” énekesnőről van szó. Avril semmit sem változott, amióta sztár lett, ugyanúgy öltözik, ugyanúgy hordja a haját, ugyanazt a zene stílust képviseli, mint szülőfalujában tette. *Nelly Furtado* a kanadai Victoria városában született, szülei Portugáliából települtek át. Torontóban zenésztársak után nézett és hamar felfedezték. Átütő sikeret az I'm like a bird című dala hozta. Miután megszületett kislányát újabb lemezzel bukkant fel, s erről került ki a portugál foci EB hivatalos himnusza, a *Forca*.

Végül, de nem utolsó sorban a legfrissebb kanadai sztár a sorban, akiről a következő napokban sokat hallhatunk majd a különböző médiumokban: a 23 éves szépség, *Natalie Glebova*, aki május 30-án megnyerte a Miss Universe 2005-ös versenyt.

Demeter Zsuzsa